

(Независне новине, 2. 2. 2011)

Ових година и на овим просторима, најчешћа поштапалица, чак заклетва политичара је - Европска унија нема алтернативу. Као и за сваку љубав - потребно је двоје.

Што се тиче Европске уније, све више се показује да нема намјере да се то бацање у загрљај прихвати у скорашње вријеме. Разумно је објашњење да ЕУ због свога устројства и прилагођавања Лисабонском споразуму, али и свјетским кризама и геополитичким кретањима, нема, нити ће скоро имати капацитет за пријем нових држава. Како ствари стоје, тако ће бити бар још десет година, са изузетком Хрватске, која је ипак усагласила највећи дио од 35 поглавља која треба испреговарати свака земља кандидат за пуноправно чланство.

Поред економских неусклађености, рецесије и пада стандарда, све државе западног Балкана имају проблеме произашле из грађанских ратова и дјеловања међународне заједнице у протеклих 20 година.

Упркос томе, Хрватска је суочена са процјенама које говоре о поновном одгађању за пријем у пуноправно чланство - кажу реално 2013. или чак 2014. године. Онда није чудо што су сасвим разумно почели осврти типа: Да ли треба промијенити стратегију? Тако се пита коментатор загребачког "Пословног дневника", приказујући скоро одржану конференцију "Задње одлуке прије уласка у Европску унију" у склопу новог модела економског раста. Баш ту је савјетник предсједнице хрватске владе Жељко Ловринчевић констатовао да је "Хрватска префокусирана на Европску унију". Уз квалификацију "да је у посљедњих петнаестак година Хрватска све подредила уласку у Европску унију, мијењала законе и прописе, доносила стратешке документе, јачала правосудни и репресивни апарат, забрањивала пушење итд. Све то јер је неко други то тражио - Међународни монетарни фонд, Свјетска банка, Европска унија, умјесто због нас самих."

Као резултат тога је "пропуштање низа пословних прилика и запостављања инвестиционих понуда из Русије, Кине, чак и САД. Овако испада да смо све ставили на

једну карту, а знамо да није најјача и уздамо се у то да партнер (с којим заједно играмо) има бољу. Могуће, али би му можда били бољи да смо самосталнији".

Да ли је то порука онима који су иза Хрватске на путу ка Европској унији? Оно што је остало ван ЕУ, а што показује жељу за чланством, мора се признати, и није баш најпожељнији привјесак. Свака земља је то на свој начин. Поред економских неусклађености, рецесије и пада стандарда, све државе западног Балкана имају проблеме произашле из грађанских ратова и дјеловања међународне заједнице у протеклих 20 година. Таквих, да још економски нису стигле себе из времена прије распада Југославије. Недостатак јасних ставова и рокова од стране Европске уније није од користи за напредак, чак ни по уобичајеним роковима којим су ишле чланице из источне Европе. О убрзаном путу нема ни говора, па онда добијемо Турску која се појављује као помириатељ, ујединитељ на отоманском наслеђу Балкана, нуди "добре услуге у формирању власти". Турска тиме лијечи свој комплекс неприхватања од стране Европске уније којој стално и свађалачки поручује да је ексклузивни хришћански клуб. То потврђује исламски карактер турске државе, која не скрива своје неоотоманске, а и панисламистичке намјере у национално сложеним балканским државама. Турска намјера је стварање интересне сфере на европском тлу, која би јој служила у будућим односима с Европском унијом.

За Босну и Херцеговину Турска је спремила додатни арсенал своје стратешке дубине. Министар Ахмет Давутоглу је, боравећи у БиХ, слао слаткорјечиве поруке у братству са свим народима, јер су, поред Бошњака - муслимана, Срби и Хрвати дио заједничке чорбе, како он каже.

За Босну и Херцеговину Турска је спремила додатни арсенал своје стратешке дубине. Министар Ахмет Давутоглу је, боравећи у БиХ, слао слаткорјечиве поруке у братству са свим народима, јер су, поред Бошњака - муслимана, Срби и Хрвати дио заједничке чорбе, како он каже. Наравно, професор исламских универзитета, господин Давутоглу је и способан дипломата. Када га слушају на другим меридијанима и они који немају проблеме држава са више нација и религија, може им се учинити да је читав свијет само једно братство које одише хармонијом и "нула проблема са сусједима". Нажалост, Балкан је вишевијековна позорница која доказује супротно. Турска се према БиХ понаша онако како то од ње очекује Конференција исламских земаља коју представља у Савјету за имплементацију мира у БиХ. Штити интересе исламског дијела БиХ, често се понашајући искључиво, чак ултимативно. Нико не објашњава шта ће Турска у том самоизабраном тијелу самоизабраних земаља. Ако је то принцип, зашто нема представника државе Ватикан, јер у БиХ живе и Хрвати – католици или, рецимо, Савеза православних земаља, јер су у БиХ и Срби – православци? Уз ОХР и високог представника, који су

стигли до значаја страшила за птице, то показује сав апсурд постојања суверености БиХ као државе. Ако се ни данас Босни и Херцеговини не дозвољава да буде субјект по међународном и унутрашњем праву, то потврђује бесмисао опстанка такве државе и тезу о њеној привремености. Не помажу ту ни сва финансијска или "мировна" улагања, још мање пренемагања.

Сада, када смо мање-више пацификовано подручје, нисмо посебно опасни по свјетски мир и безбједност, остаје нам да се носимо са тешким и неугаслим теретом ближе и даље прошлости. То што смо још прилично удаљени од чланства у Европској унији, која је ријешила да више политичким одлукама не припаја проблематичне државе, неће довести до унутрашње стабилности Македоније, БиХ, Албаније, Србије и Црне Горе. Европа је примила крњи Кипар, Бугарску и Румунију, којима предстоји дуги период поправних испита, па неће још таквих.

То што смо још прилично удаљени од чланства у Европској унији, која је ријешила да више политичким одлукама не припаја проблематичне државе, неће довести до унутрашње стабилности Македоније, БиХ, Албаније, Србије и Црне Горе. Европа је примила крњи Кипар, Бугарску и Румунију, којима предстоји дуги период поправних испита, па неће још таквих.

Шта чинити? Ни кукати, ни чекати милостињу бриселско-стазбурске бирократије забављене властитим статусом, политичком промоцијом и увјереношћу да су они судије онима у европској чекаоници. Досад европосланици попут Дорис Пак или Јелка Кацина нису доказали да су истински забринути или опредијељени да некоме, осим себи, помогну у било чему. Нису они Тања Фајон, али мало ја Тања. Вријеме иза нас показало је да можемо много урадити и сами. Због себе самих, треба стрпљиво и упорно да усвајамо европске стандарде и праксу - више волим тако да кажем, него реформе које ми звуче претенциозно и шупље. Наравно, никада не треба прихватити измишљање надобудних чиновника, попут будаластих Ешдаунових "европских принципа за реформу полиције у БиХ", којима је хтио да промијени читав уставно-политички систем установљен међународним уговором. Скоро да му је успјело, да се Милорад Додик није вратио на власт 2006. године. То ешдауновцима служи као поштапалица, па кажу да је од тада наступио "застој БиХ у европским реформама". Ма, није ваљда? Која би то аутономија саму себе укидала и притом се захваљивала онима који су је на то навели. Натјерати више не могу. Може дејтонска БиХ, уз рјешавање положаја Хрвата, као неријешеног питања из Вашингтонског споразума. Без мајоризације Срба и Хрвата од стране Бошњака, по рецепту мултиетничког Златка Силајџића. Онда је мирна Босна, а и Херцеговина, па неће требати ни турске добре услуге.